

Євтух М.Б., Лузік Е.В.,
Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Study
Think
Cooperate

Вчитися
Міркувати
Співпрацювати

 КОНДОР

Свтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ПІДРУЧНИК

УДК 159.98: 37.013 (075.8)
ББК Ю984. Оя7
П24

*Гриф надано Міністерством освіти і науки
України «15» квітня 2014 р., лист № 1/11-5560*

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Національного авіаційного
університету, протокол № 6 від «19» червня 2013 року.*

Рецензенти:

Глузман О.В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України (ректор Республіканського вищого навчального закладу «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта));

Побірченко Н.С., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (ректор Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини);

Шевченко Г.П., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (завідувач кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля);

Яценко Т.С., доктор психологічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України (Директор Науково-дослідного центру глибинної психології НАПН України при РВНЗ КГУ (м. Ялта)).

Євтух М.Б.

П 24 Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік. Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: Кондор-Видавництво, 2014. - 420 с.

У підручнику, який підготовлено відповідно до програми модульного курсу «Педагогічна психологія», розглянуті основоположні проблеми освіти, взаємодія педагога та учня як суб'єктів навчальної та педагогічної діяльності, навчально-педагогічне співробітництво та спілкування.

Підручник включає в себе п'ять модулів: «Педагогічна психологія в професійній підготовці психологів», «Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності», «Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності», «Психологія педагогічної діяльності», «Психологія навчально-педагогічного співробітництва та спілкування в освітньому процесі», після кожного з яких надані «Інтегративний актив знань» та «Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь», тобто, все те що має допомогти читачеві суттєво просуватися в оволодінні знаннями з педагогічної психології.

Підручник призначений для студентів, аспірантів та викладачів кафедр і факультетів психології, а також викладачам психології для неспеціалізованих спеціальностей та практикуючим психологам-освітянам.

ISBN 978-966-2781-78-6

© Євтух М.Б., Лузік Е.В.,
Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В., 2014
© Кондор-Видавництво. 2014

ЗМІСТ

Передмова	3
Модуль 1. Педагогічна психологія в професійній підготовці психологів	
Проблеми-завдання модуля 1.....	8
Вхідний самоконтроль знань.....	8
Вступ.....	10
1. Психологічні закономірності і механізми освітньої діяльності.....	14
1.1. Місце педагогічної психології як міждисциплінарної галузі наукового знання у процесі підготовки психолога.....	14
1.2. Становлення і сучасний стан педагогічної психології.....	18
1.3. Етапи становлення педагогічної психології.....	21
2. Педагогічна психологія як наука.....	24
2.1. Предмет, завдання, структура педагогічної психології.....	24
2.2. Методи дослідження в педагогічній психології.....	31
3. Психолого-педагогічні основи професійної підготовки фахівців.....	44
3.1. Предмет, завдання, історія розвитку психології професійної освіти.....	44
3.2. Професійне самовизначення і класифікація професій.....	49
3.3. Теорії професійного розвитку особистості.....	52
Інтегративний актив знань модуля 1.....	65
Питання для самопідготовки.....	71
Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь до модуля 1.....	71
Вихідний самоконтроль знань модуля 1.....	73
Модуль 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності	
Проблеми-завдання модуля 2.....	77
Вхідний самоконтроль знань.....	78
1. Освіта в сучасному світі.....	80
1.1. Освітній процес як соціальна й діяльнісна система.....	80
1.2. Теорії навчання. Концепція розвитку і навчання Л. Виготського.....	82
1.3. Особистісно-діяльнісний підхід до організації освітнього процесу.....	94
1.4. Компетентнісний підхід до освітніх результатів. Загальні і специфічні компетентності.....	98
2. Синергетична єдність педагогічної та навчальної діяльності в освітньому процесі.....	100
2.1. Освітній процес як відкрита динамічна система.....	100
2.2. Освіта як багатоаспектний феномен.....	102
2.3. Соціально-психологічні аспекти навчання і виховання.....	106
3. Особистісно-орієнтований освітній процес.....	114
3.1. Двостороння єдність наочності -учіння в освітньому процесі.....	114
3.2. Розвиток пізнавальної сфери й інтелекту особистості.....	121
3.3. Стратегії формування нових знань і здібностей.....	127
3.4. Розвивальне навчання в освітніх процесах.....	133
4. Суб'єкти освітнього процесу.....	139
4.1. Психолого-педагогічні характеристики суб'єктів освітнього процесу.....	139
4.2. Формування особистості залежно від типу провідної діяльності в концепціях розвитку особистості.....	142
Інтегративний актив знань модуля 2.....	145

Питання для самопідготовки.....	151
Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь до модуля 2.....	152
Вихідний самоконтроль знань модуля 2.....	154
Модуль 3. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності	158
Проблеми-завдання модуля 3.....	158
Вхідний самоконтроль знань.....	159
1. Загальна характеристика навчальної діяльності.....	160
1.1. Теоретичні основи навчальної діяльності.....	160
1.2. Структура і предметний зміст навчальної діяльності.....	164
1.3. Компонентний склад структурної організації навчальної діяльності.....	170
2. Суб'єкти навчальної діяльності.....	186
2.1. Вікова характеристика суб'єктів навчальної діяльності. Студент як суб'єкт навчальної діяльності.....	186
2.2. Научуваність - найважливіша характеристика суб'єктів навчальної діяльності, її критерії та показники.....	193
3. Загальна характеристика і системна організація навчальної мотивації.....	203
3.1. Основні підходи до дослідження мотивації як психологічної категорії.....	203
3.2. Психологічні та педагогічні чинники, що впливають на процес навчання.....	215
4. Засвоєння - центральна ланка навчальної діяльності.....	224
4.1. Загальна характеристика і структурна організація засвоєння.....	224
4.2. Формування інтегративних навичок в процесі засвоєння. Критерії сформованості навичок.....	233
5. Самостійна робота - найвища форма навчальної діяльності.....	238
Інтегративний актив знань модуля 3.....	242
Питання для самопідготовки.....	248
Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь до модуля 3.....	248
Вихідний самоконтроль знань модуля 3.....	252
Модуль 4. Психологія педагогічної діяльності	255
Проблеми-завдання модуля 4.....	255
Вхідний самоконтроль знань.....	256
1. Методологічна структура педагогічної діяльності.....	257
1.1. Загальна характеристика педагогічної діяльності.....	257
1.2. Педагогічні функції і уміння.....	267
1.3. Психологічна характеристика педагогів.....	278
1.3.1. Індивідуально-особистісні особливості педагогів.....	278
1.3.2. Стили педагогічної діяльності.....	285
2. Управління педагогічною діяльністю.....	290
2.1. Професія педагога і педагогічні здібності.....	290
2.2. Педагогічне проектування і педагогічні технології.....	297
2.3. Алгоритм системного моделювання навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.....	307
3. Психологічні і дидактичні основи побудови інтегрованих навчальних курсів як критерій ефективності педагогічної діяльності.....	309
3.1. Розроблення інтегрованого навчального курсу - основа вдосконалення навчально-виховного процесу у ВНЗ.....	309

3.2. Психологічний аналіз навчального заняття в діяльності викладача.....	314
Інтегративний актив знань модуля 4.....	322
Питання для самопідготовки.....	328
Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь до модуля 4.....	328
Вихідний самоконтроль знань модуля 4.....	331
Модуль 5. Психологія навчально-педагогічного співробітництва та спілкування в освітньому процесі.....	335
Проблеми-завдання модуля 5.....	335
Вхідний самоконтроль знань.....	336
1. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті.....	337
1.1. Взаємодія як категорія, її основні характеристики.....	337
1.2. Вплив співпраці на навчальну діяльність.....	342
2. Спілкування в освітньому процесі.....	349
2.1. Спілкування як форма взаємодії.....	349
2.2. Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу.....	355
2.2.1. Психологічний аналіз педагогічного спілкування.....	364
2.3. Діалог і монолог у педагогічному спілкуванні.....	372
3. Бар'єри у педагогічній взаємодії, спілкуванні й навчально-педагогічній діяльності.....	376
3.1. Основні напрями утруднень у педагогічній взаємодії.....	377
3.2. Синтонічна модель педагогічного спілкування в процесі навчально- педагогічної діяльності.....	388
Інтегративний актив знань модуля 5.....	395
Питання для самопідготовки.....	402
Портфоліо самостійного формування продуктивних знань та відповідних умінь до модуля 5.....	403
Вихідний самоконтроль знань модуля 5.....	411
Відповіді на тестові завдання вхідного та вихідного контролю знань.....	413
Зміст.....	417